

J. J.

Pierwszy tunel kolejowy na Górnym Śląsku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/4, 859-860

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W BÓBRCE

Na terenie kopalni ropy naftowej w Bóbrce koło Krosna, założonej przez Ignacego Łukasiewicza w 1854 r., zachowało się sporo urządzeń i budynków pochodzących z ubiegłego stulecia. Ta właśnie okoliczność oraz fakt, że kopalnia należy do najstarszych, i to nie tylko w Polsce, ale na świecie, przyczyniły się do powstania projektu, aby utworzyć tu Muzeum Przemysłu Naftowego. Inicjatorem tego projektu było środowisko zawodowe. Prace organizacyjne podjęto w 1961 r. O przebiegu dotychczasowych prac, jak również o ostatecznym programie powstającej placówki pisze doc. Henryk Górka w artykule *Muzeum — skansen przemysłu naftowego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce* („Wiadomości Naftowe”, nr 5/1967). Warto zwrócić uwagę, że autor należy do grona najbardziej aktywnych organizatorów muzeum.

J. J.

POCZĄTKI ELEKTRYFIKACJI GÓRNICTWIA GÓRNOŚLĄSKIEGO

Zastosowanie energii elektrycznej w kopalniach Górnego Śląska rozwijało się wolniej niż w górnictwie zachodnioeuropejskim — stwierdza doc. Stanisław Kosuth na wstępie artykułu *Rozwój elektryfikacji w Zagłębiu Górnośląskim do 1914 r.* („Wiadomości Górnicze”, nr 5/1967). Przyczyny tego opóźnienia autor widzi przede wszystkim w bardzo taniej robociznie oraz niechęci do zmiany metod pracy. W rezultacie, intensywna elektryfikacja kopalń na terenie Górnego Śląska nastąpiła dopiero po 1900 r.

Zjawisko to wraz z wcześniejszymi próbami, mniej lub więcej sporadycznymi, przedstawia autor dla poszczególnych odcinków gospodarki kopalnianej, takich jak oświetlenie, odwadnianie, wentylacja, transport, sygnalizacja.

Artykuł kończy próba periodyzacji wprowadzania energii elektrycznej w górnośląskich kopalniach.

J. J.

OD NAJSTARSZYCH DO NAJNOWSZYCH KOLEI GÓRNICZYCH

Górnictwo było pierwszą bodaj dziedziną produkcji, w której dla ułatwienia transportu poziomego zaczęto stosować nawierzchnie torowe. Początkowo były to tory drewniane, później w XVIII w. pojawiły się nawierzchnie z szynami żelaznymi.

Te właśnie kopalniane nawierzchnie miały wyraźny wpływ na powstanie kolei żelaznych, które zresztą od początków istnienia służyły potrzebom górnictwa.

Początki transportu szynowego a następnie kolejowego w górnictwie opisał dr inż. Jerzy Węgierski we wstępnej części artykułu *Od pierwszych do nowoczesnych kolei górniczych* („Wiadomości Górnicze”, nr 3/1967). W artykule tym znajdują się również informacje na temat rozwoju transportu szynowego w górnictwie polskim.

J. J.

PIERWSZY TUNEL KOLEJOWY NA GÓRNYM ŚLĄSKU

Budowa pierwszego na Śląsku tunelu związana była z doprowadzeniem linii kolejowej do kopalń: „Charlotta” w Czernicach i „Leon” w Rydułtowych. Otwarcie obiektu, po trwających 4 i pół roku robotach budowlanych, nastąpiło w grudniu 1858 r. Łączna długość tunelu wynosiła 715 m.

Okoliczności podjęcia budowy tunelu, jego charakterystykę techniczną oraz przebieg robót opisał doc. Stanisław Kossuth w artykule *Budowa pierwszego tunelu* („Wiadomości Górnicze”, nr 3/1967).

J. J.

JUBILEUSZ FABRYKI TEKTURY W WADOWICACH

Ustalenie ścisłej daty uruchomienia fabryki papieru w Wadowicach natrafia na trudności z powodu braku dokumentów i dopiero pośrednie informacje uzasadniają przyjęcie 1 kwietnia 1907 r. za tę właśnie datę.

Jubileusz fabryki stał się okazją do przypomnienia jej historii na łamach „Przeglądu Papierniczego”, gdzie w nrze 4/1967 ukazał się artykuł mgra Romana Grzywy *60-lecie Zakładu Produkcji Tektury w Wadowicach*. Autor skupił uwagę przede wszystkim na dziejach fabryki po ostatniej wojnie, okresy wcześniejsze natomiast potraktował w sposób szkicowy i fragmentaryczny.

J. J.

Z CZASOPISM ZAGRANICZNYCH

JESZCZE O XI MIĘDZYNARODOWYM KONGRESIE HISTORII NAUKI

Pokłosie czasopiśmiennicze warszawsko-krakowskiego Kongresu Historii Nauki¹ powiększyło się o jeszcze jedną pozycję: obszerne sprawozdanie pióra W. G. Kasianenki, G. M. Dobrowa i W. W. Kotka ukazało się w publikowanym w Kijowie przez Akademię Nauk Ukraińskiej SRR wydawnictwie ciągłym „Narisi z Istoriji Techniki i Prirodoznawstwa” (1966, t. 7).

Autorzy — zgodnie ze swoimi zainteresowaniami — zatrzymują się przede wszystkim na przebiegu sympozjum *Przeszłość a przyszłość nauki* oraz obrad podsekcji historii matematyki i sekcji nauk biologicznych. W zakończeniu podkreślają oni aktualność tematyki Kongresu i starania o powiązanie historii nauki poprzez naukoznawstwo z problematyką praktyczną oraz zwracają uwagę na te komunikaty kongresowe, które poświęcone były nowym metodom badawczym (statystycznym, matematycznym, technologicznym) wprowadzanym do historii nauki i techniki.

E. O.

POKŁOSIE MILENIJNE

We wprowadzonym okolicznościowo dziale *1000-lecie Państwa Polskiego* centralny organ radzieckiej Akademii Nauk „Wiestnik Akademii Nauk SSSR” opublikował w nrze 10/1966 artykuł prof. Janusza Groszkowskiego *Polska nauka i polscy uczeni w latach budownictwa socjalizmu*. Na tle najważniejszych informacji o wielowiekowym rozwoju nauki polskiej autor przedstawił rozwój organizacyjny i dorobek badawczy nauki Polski Ludowej.

E. O.

¹ Por. sprawozdania z tego pokłosia w nrach 4/1965 (s. 642) i 4/1966 (s. 394) „Kwartalnika”.